

6309 sayılı Maden Kanununun 152 nci maddesi hükmünün tefsirine
mahal bulunmadığına dair

(Resmî Gazete ile ilâm : 16.VI.1959 - Sayı : 10232)

No.
2218

6309 sayılı Maden Kanununun 152 nci maddesi hükmünün tefsirine mahal bulunmadığına dair Sanayi Encümenince hazırlanan aşağıdaki mazbata Umumi Heyetin 5.VI.1959 tarihli İnikadında kabul edilmiştir (Cilt : 8 - Sayfa : 349 ve Cilt : 9 - Sayfa : 432,532,566).

5 Haziran 1959

Yüksek Reisliğe

6309 sayılı Maden Kanununun 152 nci maddesinin tefsirine mütedair Başvekâlet tezkeresi Hükümet mümessilinin de iştirakiyle Encümenimizde tetkik ve müzakere edildi :

Bilindiği üzere yurdumuzda Taşocakları maddelerinin işletme ve istismarları usulü taşocakları mevzuatına tâbi bulunmaktadır.

Mahiyetleri itibariyle doğrudan doğruya bu gruba dâhil bulunmakla beraber aynı zamanda birer çimento hammaddesi teşkil eden (Kil, alçı, kalker...) gibi bâzı maddeler, bir taraftan taşocakları mevzuatına tâbi olmakla beraber, diğer taraftan mülga 4268 sayılı Kanunla 23.VI.1942 tarihinde çimento imaline elverişli başlıca maddeler olarak (Bu maddeler çimento yapılmasında kullanılmak şartıyla) maden telâkki ve kabul edilmiş ve madenler meyanına ithal olunmuştu. Ancak mezkûr maddeler, 11.III.1954 tarihinde yürürlüğe konulan 6309 sayılı Maden Kanununun, madenleri gösteren I nci maddesinde tadadedilmemek suretiyle maden mevzuatı şümulüne alınmış, dolayısıyla bu maddeler çimento yapılmasında kullanılsalar dahi eskiden olduğu üzere tekrar ve tamamen taşocakları mevzuatı içinde bırakılmışlardır.

Hal böyle olmakla beraber, 6309 sayılı Maden Kanununun meriyete vaz'ından önce bahismevzuu maddelere (Çimento yapılmasında kullanılan başlıca maddeler) mütaallik olarak iktisabedilmiş bulunan arama ve işletme hakları, tefsir konusu 152 nci madde ile mahfuz tutulmuş bulunmaktadır. Ancak bu husus zikri geçen 152 nci maddede, Maden Kanununun yürürlüğe konulmasından evvel çimento yapılmasında kullanılan başlıca maddeler için verilmiş olan işletme imtiyazları ile işletme ve arama ruhsatnamelerinin sona erinceye kadar yürürlükte kalacakları ve bu kanun hükümlerine tâbi tutulacakları şeklinde ifade edilmiştir. Madde metninin yazılış tarzının, bu kabül arama ve işletme ruhsatnamelerinin sadece yürürlükleri müddetince Maden Kanununa tâbi bulunacağı, meriyetleri hitamında hükümden sâkit olacağı, artık bunlara müsteniden işletme hakkı talep ve istihsal edilemeyeceği şeklinde bir anlayışa yol açtığı ileri sürülmektedir.

Bahis konusu maddenin gerek tanzimi maksadı ve gerekse Mecliste yapılan tedili sebebi karşısında bu tarzda bir anlayışa mahal bulunmadığı tezahür eylemektedir. Filhakika Maden Kanununun ihzârı sırasında çimento imaline elverişli başlıca maddelerin mahiyetleri bakımından bu kanunun şümulüne alınmıyarak tamamen taşocakları mevzuatı içinde bırakılmaları kararlaştırıldığı, an-

eak o zaman elde mezkûr maddelere mütaallik olarak yalnız imtiyazlar mevcudolduğu ve bunlardan başkaca arama hakkı veya işletme talebi bulunmadığı nazara alınarak 152 nci maddenin sadece imtiyazları ait müktesep hakların mahfuziyetini temin ve irac edecek şekilde hazırlandığı ve alâkalı encümenlerden de bu şekilde geçtiği görülmektedir. Maden Kanunu lâyihasının Umumi Heyetçe müzakeresine başlanmasına takaddüm eden devrede yurdun muhtelif bölgelerinde 20 kadar çimento fabrikası tesisi mevzuunun ele alındığı, bunlarla ilgili olarak bahis konusu maddeler için arama ruhsatnameleri talep ve ita olunduğu anlaşılmıştır. Lâvilanın Umumi Heyet tarafından müzakeresi sırasında encümençe vâkı talep üzerine bu husus nazarı dikkate alınarak mevcut imtiyazların mahfuziyetine mütaallik 152 nci madde metnine mezkûr (Arama ve işletme ruhsatnameleri) nin de ithal ve ilâvesi müttefikan kâbul edilmiş ve konuşmalar arasında bu kabûl ruhsatnamelere müsteniden imtiyaz talep ve ita edilebileceği ayrıca tasrih ve teyidolunmuştur.

Diğer taraftan maden mevzuatına göre maden arama ruhsatnamesi istihsali, muayyen sahalar da mevcudiyeti sezilen gayrimenkûf maden tezahürlerinin aranması, meydana çıkarılan yataklar için arayıcısı tarafından ihale muamelesine teşebbüs olunması ve bunlar üzerinde işletme hakkı tesis edilmesi maksadına mâtuf olduğu malûmdur. Aksi takdirde yani munhasıran arama ruhsatnamesi alındıktan ve aramalar yapıldıktan sonra, o ruhsatnamenin meriyeti hitamında hükümden düşürülmesi ve meydana çıkarılan tezahür üzerinde müteşebbüsüne her hangi bir hak tanınmaması takdirinde, bu sahada mesbuk emek ve külfetler boşa gidecektir. Böyle bir halin bir kıymet ve mânası bulunmadığı gibi mer'î kanunlarla derpiş edilen hükümlerle de asla kabili telif olamayacağı bedihidir.

Bu sebeplerle, 6309 sayılı Maden Kanununun yürürlüğe konulmasından önce çimento yapılmasında kullanılan başlıca maddeler için istihsal edilmiş olan arama ve işletme ruhsatnamelerine müsteniden yapılmış veya yapılacak olan işletme hakkı talepleriyle imtiyaza tahvil taleplerinin kabul edilmeleri ve yürütülmeleri lâzımgeldiği, bu hususun maden mevzuatının ruh ve maksadına, bahis konusu 152 nci madde üzerinde yapılan tadil, tavzih ve lâvelerle takibedilen gayeye, adalet ve müktesep hak esaslarına tamamen tevafuk eylediği aşkâr olduğu, mezkûr madde hükmünün başka türlü tefsirine mahal bulunmadığı neticesine varılmıştır.

Gölköy kazasının Hülür köyünden Mehmet Göl hakkındaki Arzuhal Encümeni kararının kaldırılmasına dair

(Resmî Gazete ile ilân : 16.VI.1959 - Sayı : 10232)

No.
2219

Gölköy kazasının Hülür köyünden Mehmet Göl hakkında, vâkı itiraz üzerine, Arzuhal Encümenince hazırlanan aşağıdaki mazbata Umumi Heyetin 8.VI.1959 tarihli İnikadında kabul edilmiştir. (*Cilt : 7 - Sayfa : 109 ve Cilt : 9 - Sayfa : 432, 581*).

8 Haziran 1959